

SAVEZNI SUD SR NJEMAČKE

Presuda od 8.II 1968.
br.II ZR 82/67

Ugovorena nadležnost suda zemlje u kojoj je vozarovo sjedište valjana je po njemačkom pravu i ako naziv i sjedište suda nije izričito navedeno - Naslov klauzule "Construction Clause" ima se razumjeti kao klauzula o primjenjivom pravu - Prikladnije je da opće uvjete vozara tumače sudovi zemlje u kojoj su oni nastali - Budući da se radi o nadležnosti nizozemskih sudova ne postoji bojazan obilaženja prinudnih odredaba njemačkog prava, jer su one u nizozemskom i njemačkom pravu iste

Tužitelj, primalac, je pred njemačkim sudom ustao tužbom protiv vozara sa zahtjevom za naknadu štete na teretu, a tuženi vozar je istakao prigovor nenadležnosti njemačkih sudova na temelju klauzule u teretnici, koja nosi naslov "Construction Clause" (prvo značenje "Klauzula o tumačenju", ali dalje značenje bi imalo biti "Primjenjivo pravo") i u kojoj se kaže: "Postoji sporazum da će se sva pitanja koja nastanu iz ove teretnice riješiti u skladu sa zakonima zemlje vozaarskog poduzeća koja je vlasnik ili je čarterirala brod.....". (Engl: "It is mutually agreed that all questions arising under this Bill of Lading shall be settled in and in accordance with Laws of the Country of the carrying Company which owns or has chartered the Vessel....."). Prvomolbeni i drugomolbeni sud prihvatili su prigovor tuženoga, a tužiteljevu reviziju je Savezni sud odbio i potvrdio stajalište nižih sudova iz slijedećih bitnih razloga:

Nije valjan razlog revizije da naslov klauzule "Construction Clause" treba tumačiti kao "Klauzula o tumačenju", jer je to, istina, mogući prijevod, ali se takav naslov upotrebljava i za klauzulu o primjenjivom pravu (kako to kažu suglasno Scrutton i Carver), a to potvrđuje i sadržaj klauzule u kojoj se upravo i govori o rješavanju sporova ("any questions.....").

Dalji razlog revizije da riječi "in and in accordance with laws of the Country" imaju značenje "prema i u skladu sa zakonima" ne stoji, jer ova klauzula odgovara čestim klauzulama teretnica u kojima se kaže "any questions shall be determined by English Law and in England", no samo s time da se u ovoj teretnici - u kojoj se htjela nadležnost vezati uz sudove zemlje brodovlasnika ili vozara, a ne uz odredjenu zemlju - morala za to naći pregnantna formula koja je i nadjena. To je učinjeno tako da je izbor suda koji bi glasio "settled in the country of....." ("riješiti u zemlji.....") i izbora prava "in accordance with the laws of....."

("u skladu sa zakonikom.....") kontrahiran u upotrebljenoj formuli. Tako je sudio i nizozemski sud u Amsterdamu 1964. o analognoj formuli. Klausula nije nejasna, a i činjenica da ima zemalja u kojima se ugovaranje inozemne podsudnosti ne dopušta, ne utječe na to da klausula može djelovati pred njemačkim sudovima, koji takve klauzule dopuštaju.

Bez obzira na "demise clause" i njeno značenje, dolazi do primjene ova klausula čim je vozar tužen, jer je njena svrha da osigura nadležnost suda i primjenu prava vozaarskog poduzeća.

Dovoljno je da se može odrediti nadležni sud, a nije potrebno da nadležni sud bude izričito naveden u klauzuli, pogotovo kad to ne bi ni bilo moguće, kako to nije moguće kad mogu doći u pitanje različite zemlje, kao kod ovog formulara teretnice.

Da li je klausula o izboru suda stvorila isključivu nadležnost suda ili to nije učinila zavisi od konkretnog slučaja. U konkretnom slučaju radi se o isključivoj nadležnosti, jer za to da bi i sud vozarova sjedišta bio nadležan, ne bi bila potrebna posebna klausula. Stranke su upravo htjele da se sporovi rješavaju pred sudom vozarova sjedišta, jer su i njegovi opći poslovni uvjeti izgrađeni unutar prava odnosne zemlje, pa je prikladnije da ih tumače sudovi kojima je odnosni pravni sistem najbliži.

Bojazan da bi se takvom klauzulom mogle obići prinudne odredbe njemačkog prava otpada u ovom slučaju, jer i Nizozemska je u svoje pravo preuzela Haška pravila i dosljedno tome njihove prinudne odredbe kao što je to učinila i Njemačka.

(HANSA 1968, str.1427)

E.P.

Bilješka.- Presuda Saveznog suda SR Njemačke tumači klauzulu teretnice na engleskom jeziku, a u sporu njemačke i nizozemske stranke, prema tumačenju engleske literature i nizozemske judikature. Polazi od toga da "Construction Clause" ne znači samo klauzulu o tumačenju nego i klauzulu o primjenjivom pravu, kao što doista i Carver i Srutton kažu. Doista u sudskoj terminologiji se pod "construction" razumiju u Engleskoj pravila o iznalaženju volje stranaka sadržane u klauzulama ugovora, ali dosljedno i o primjenjivom pravu prema kojemu će upravo i biti ugovor tumačen. Isto tako Savezni sud tumači prema pravilima engleskog jezika sadržaj klauzule, a prema njemačkom pravu dopustivost klauzule. Značajno je da zauzima stav da bi klausula o prorogiranju nadležnosti,

i to isključive, inozemnog suda mogla biti nevaljana u pravnom poretku u kojem nije dopušteno isključenje tuzemne nadležnosti (kao što je to slučaj u zemljama engleskog prava, iako se po doktrini "forum conveniens" katkada prihvaća klauzula o inozemnoj nadležnosti). Iz činjenice da sud potvrdava okolnost da su prinudne norme nizozemskog prava istovrsne s normama njemačkog prava, jer oba prava sadrže prinudne norme Haških pravila o prijevozu robe morem kad je izdana teretnica, može se zaključiti da se analogna klauzula o isključivoj nadležnosti suda zemlje koja nije prihvatila Haška pravila ne bi mogla primijeniti. Vjerojatno je da će se ova presuda u tom smislu tumačiti.

E.P.

TRANSPORTNO OSIGURANJE

TALIJANSKI KASACIONI SUD

Presuda od 15.VII 1967.

Soc.Asborna Saponerie Liguri
c/a La Baloise i drugi

Pomorsko osiguranje - Osiguranje tereta - Klauzula FAPS - Ovom klauzulom nije pokrivena šteta na robi koja je pala u more - S njom je obuhvaćena samo ona šteta koja nastane potonućem tereta prouzrokovanog potonućem broda - Klauzula koja u općoj formi pokriva određene rizike može biti sužena posebnom klauzulom iz koje proizlazi da su neki pokriveni rizici opće klauzule isključeni - Isto tako dispozitivni zakonski propisi, prema kojima osiguratelj pokriva određene rizike, mogu biti derogirani ugovornim klauzulama stranaka iz kojih proizlazi da su neke zakonom predviđene rizike isključili

Stranke, osiguratelj i osiguranik, sklopili su ugovor o pomorskom osiguranju tereta. Među ostalim klauzulama u polici je bila navedena klauzula FAPS (slobodno od posebne avarije osim...). Tokom putovanja jedan dio osiguranog tereta pao je u more i potonuo. Budući da osiguratelj odbija plaćanje osigurnine, osiguranik ga tuži. Spor je došao pred Kasacioni sud. Ovaj sud je potvrdio stajalište Apelacionog suda prema kojemu navedenom klauzulom nije pokrivena utužena šteta. Razlozi Kasacionog suda su u glavnim crtama slijedeći:

Navedena klauzula pokriva samo one štete na teretu koje su prouzrokovane zajedničkom avarijom. Od šteta nastalih posebnom avarijom pokrivena su samo one koje nastanu potonućem, sudarom, požarom i nasukanjem. Sporno je pitanje značenja talijanske riječi "sommersione", koja se upotreb-